

DISSERTATIO
INAUGURALIS
DE
COLCHICI AUTUMNALIS
USU MEDICO

QUAM
PRO GRADU DOCTORIS MEDICINAE AC
CHIRURGIAE

IN
UNIVERSITATE LITTERARUM BEROLINENSI
RITE CAPESSENDO
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE
CONSENSU ATQUE AUCTORITATE

DEFENDET
AUCTOR
EDUARDUS WOLFF

BEROLINENSIS.
DIE V. M. DECEMBRIS A. MDCCCXVIII
H. L. Q. C.

BEROLINI
TYPIS JOANNIS FRIDERICI STARCKII.

THIS IS THE FIRST PART OF THE

RECORDS

OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE

RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE

RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE

RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE
RECORDS OF THE

**VIRO ILLUSTR
AUG. FERDIN. A WOLFF**

**MEDICINAE DOCTORI, A CONSILIIIS RERUM MEDICINALIUM IN
REGNO POLONICO SUMMIS ETC. ETC.,**

AVUNCULO SUO DILECTISSIMO

HAS LITTERARUM PRIMITIAS

D. D. D.

AUCTOR.

L. B. S.

Quamvis magna sit medicaminum copia, quæ medico ad morborum curationem uti licet, eam tamen saepius non idoneam esse effectibus optabilibus producendis tristis dierum experientia edocet. Rarius quidem id accidit in morbis, quos dicunt acutos, quippe qui plerumque tum ex omnium immuni ac naturali in morbum inclinatione tum ex causis fortuitis externis neque persistentibus existunt. Et quamquam vis vitalis in causam morbi reagens in iis abnormem se praestat, tamen potentia noxia remota secundum leges naturæ medicatricis breviori longioreve temporis spatio convalescit, eoque certius quo diligentius medicus externa, quæ ad sanitatem recuperandam necessaria sunt, respicit. Plane aliter res sese habet in morbis, quos dicunt chronicos, inprimisque in eorum ravioribus. Qui quum plerumque morborum acutorum et praecipue inflammationum praegressarum effectus sint, causam remotam non extra corpus positam sed potius intus in eo agentem habent. Ilæ causae remotiores consistunt vel in mutationibus formæ et mixtionis satis apertis (i. e. desorganisatione), quibus singula organa ad functiones proprias peragendas inutilia redduntur, morbusque ab initio particularis in universalem transit, vel in alienatione vel in torpore vel in paralyi virium vitalium, licet harum causa materialis sensibus percipi nequeat. Illic, ubi vix sperandum fore, ut organismus ipse integritatem sibi sponte restituat, medici est, primum vitæ actiones ita moderari, ut vitii formæ ac mixtionis remotis functio par-

tis renovetur, tum actiones alienatas in naturales convertere et nimis debilitatas adjuvare. Magnum sane ac difficile problema, cujus solutionem, quid vehementer dolet, partim ob mali magnitudinem partim ob exiguam nostram internarum legum notitiam partim ob aegrorum idiosyncrasias raro admodum periclitantibus contingere videmus! Nemo qui ignoret has aegrorum idiosyncrasias praecipue facere, ut medicus copiam remediorum, quibus in concreto, ut dicunt, casu utatur, multo majorem esse, saepius exoptet. Haec ratio satis idonea mihi videtur, quae me excuset, cur novum remedium veteribus atque usitatis addere ausus sim. Praeterea ejus commodatio testimoniis virorum illustrium ac fide dignissimorum nititur, qui uno consensu confitentur, id in chronicis morbis pertinacissimis se valde efficax praestitisse ac licet effectus non tam fortes essent quam aliorum, quibus in iisdem morbis vulgo uteremur, medicaminum, tamen ejus usum neque tam arctis finibus intercludi neque tam multis contrariis indicationibus obnoxium esse. Id quoque velim lectores recordentur, colchicum esse medicamen indigenum, eaque, quae ab exteris apportantur, non solum vilitate superare sed etiam in eo longe antecellere, quod neque transportatione diutina, quae saepe mercibus obest, destituatur, nec lucri cupiditate nec imperitia hominum radices venditantium cum aliis permutetur, quae permutatio, ubi facta est, plerumque non prius detegitur quam effectus tristissimi jam exorti sint. Vale.

Colchicum autumnale planta est classis hexandriae, trigyniae. Colchicum ita vocata est a *Colchide*, Asiae regione, ubi, teste *Diocoride*, plurimum crescit, et cum sub finem autumnii florem suum edat, autumnale appellatur, unde quoque nominibus: *autumnii praeco*, *decus autumnale* insignitur.¹⁾ Enascitur haec planta in Asia occidentali et in Europa australi, in Italia, Hispania, Helvetia, Gallia, Anglia, Germania; in plagis septemtrionalibus, ut in Suecia, Norvegia, haud invenitur.

Radix hujus plantae bulbosa est, unum duosve pollices sub terra latitat, altero latere convexa, altero plana est et instructa crena, cujus figura dimidium cylindri refert, cuticula fusca obducta, ceterum alba. In pagina inferiori paucas fibrillas ex macula rotunda et ex memorata crena caulem, vagina fusca velatum et autumnino adhuc sub terra reconditum fructum cum foliorum rudimentis emittit. *Radix* tempore verno folia et cum iis fructum et autumnino florem profert; tunc exsiccari incipit, novaeque adhuc substituta vere gemina invenitur. Altera recens, bulbosa, carnosa, succulenta, altera sterilis, macrescens, flaccida alteri inhaerens. Recens in fibras deorsum tendentes porrigitur, plantamque profert.

¹⁾ *Siegesbeck* testatur, interdum accidere, ut colchicum tempore vernali loco capsulae seminalis florem tenerum emittat, qui vero non in semen abeat sed potius simul cum foliis defluat et autumnino flore novo et genuino restituatur.

Breslauer Sammlungen Bd. 23. und 24. Seite 677.

Folia tria vel quatuor satis lata, plana et media inter lanceae figuram et ovatam, crassa, laevia sunt. Majo et Junio prodeunt et fructum maturescentem includunt.

Flores ex ipsa radice enati, ex unica membrana cohaerente compositi, nullo exteriori tegumento, si exceperis exiguam, marcescentem, tenuissimam, albidam vaginam, inclusi, penitus albi aut rubelli aut albi et rubentibus lineis picti aut purpurascens longo, dodrantali non raro, perangusto tubo constant, qui denique dilatus in sex ovata alternatim majora et minora segmenta finditur. Duobus vel tribus diebus elapsis flores jam macrescunt et dilabuntur. Stamina alterna breviora ex lato segmentorum sine orta pollinem luteum spargunt; numerum floris foliorum non excedunt. Tubae tres filo tenui similes, longissimae, solitario ovario insidentes apiculis recurvis singulae terminantur.

Fructus oblongus, magnus, rugosus, pyri speciem prae se fert et intus in ternos loculos dividitur, qui singuli magnam teretium rugosorum et ex atro fuscorum seminum copiam continent.

Species colchici autumnalis, quas phytologi enumerant, sunt:

Colchicum autumnale commune. Plerumque in pratis humidioribus depressis, rarius in montibus crescit. Variat, nam in pratis folia angustiora, in montibus latiora habet.

Colchicum Anglicum, angustifolium, flore candido.

Colchicum montanum, angustifolium s. minus.

Denominationes variae et a veteribus et a recentioribus colchico tributae sunt. Appellatur:

Theodisce: Zeitlose, Herbstzeitlose, Wiesensafran, Lichtblume.

Gallice: Colchique, tue- chien, mort aux chiens.

Anglice: wild Saffron.

Græce: Εφemerον κόκκινον seu βοκβός άγριος.

Latine: Ephemeron venenatum, lethale, colchicum, strangulatorium.

Arabice: Hermodactylus.

Causa denominationis: ἐφῆμερον, duplex vocatur: quod eadem die, qua sumatur, interficiat, vel quod quo die nascatur flos eodem intereat. Priori sententiae omnes fere favent et ulteriorem respuunt, cum colchici flos, saltem in regionibus nostris, ultra diem perduret et in duos vel tres vigeat.

Dioscoridēs, ¹⁾ qui duo plantarum genera *Ephemerī* nomine insignita memorat, letiferum colchicum ita describit: colchicum, quod alii agrestem bulbum vocant, sub finem autumnī florem edit croci candicantem deinceps vērō folia bulbi, sed pinguiora, caulem dodrantalem cum rufo semine, radicem cortice praeditam e nigro fulvescente, quae quidem deliberrata candida, tenera, succi plena atque etiā gustanti dulcis reperitur. Habet vērō ejus bulbus mediam rimam fissuramve, e qua flos erumpit. Plurimum in *Messenia* et apud *Colchos* enascitur. *Comesaradix* fungorum more strangulanda edecat. Haec descriptione colchici nostri naturam plane explicavit. Alterum non letale ita distinguit: ἐφῆμερον, quod alii *τοῦ ἀγροῦ* appellant, caulem foliaque habet lili, sed haec tenuiora, flores candidos, amatos, semen molle, radicem unam digitali crassitudine, longam, adstringentem, odoratam. Nascitur in silvis et opacis. Hujus radix dentium doloribus praecipua, si decocto ii colluantur.

Scribonius Largus ²⁾ *ephemerī* letalis seu venenati mentionem facit, symptomata dira, quae intus in corpore provocat, enumerat, et remedia, quorum ope innoxium reddi potest, haud praeterit. De *ephemero* autem non venenato nulla verba fecit.

Plinius ³⁾ secundus *Dioscoridem* in describendo *ephemero* non letali secutus est, et quaeque memo-

¹⁾ *Dioscoridis* opera ex interpretatione Serapeni. Francofurti 1598. Lib. IV. Cap. 84. p. 278.

²⁾ *Medicae artis principes post Hippokratam et Galenum*. 1567 a Stephano editio curata. *Scribonius Largus* de compositione medicamentorum Cap. 195. p. 226.

³⁾ *Cajī Plinii historiae naturalis* Tom. IV. Lib. XXV. Cap. 107. p. 255. Biponti 1784.

rat, id radicem habere digitali crassitudine, dentibus praecipuam.

Galenus ¹⁾ *Dioscoridem* omnino sequens discrimen interesse inter *ephemerum* seu *irin agrestem* et *colchicum* seu *bulbum erraticum* dixit. Easdem protulit herbarum notas et eadem symptomata, quae ex colchico sumto enascuntur, vocavit.

Paulus Aegineta ²⁾ ambas plantas quoque distinctas habet et se earum effectus bene novisse testatur.

Oribasius, ³⁾ *Discoridem* ante oculos habens, iis, quae ex eo duplici plantae genere compertum habuerat, nihil novi addidit.

Aëtius ⁴⁾ *Ephemerum Colchicum* venenis adnumerat, *ephemero* non venenato praetermisso.

Paulus Aegineta (l. c. lib. III. cap. 78. p. 495.) nomen *hermodactylus* (*Ἡρμούδακτυλος*, *digitus Mercurii*) plantae primus tribuit. Sunt complures, qui contendunt, eum hoc verbo *ephemerum* non venenatum intellexisse, praesertim quum *Paulus* virtutes antarthriticas, *ephemero* non venenato a *Dioscoride* adscriptas, *hermodactylo* attribueret. *Dioscorides* enim (l. c. cap. 85): folia vero, ait, in vino cocta illitaque oedemata tuberculaque discutiunt, quae quidem humidi nihil dum contraxere. *Paulus* (Lib. VII. cap. 3. p. 620) affirmat, hanc plantam vim purgatoriam habere eamque etiam in arthritide magnam praebere utilitatem. Et aliam adhuc afferunt rationem, qua rem ita se habere, comprobare student, cum dicant, *ephemeri* non letalis radicem longitudinis et crassitiei digiti esse. Tamen non tacendum

¹⁾ *Galenus Pergameni* opusculum quinta classis. Lib. VI. p. 96. *Galenus* lib. attributus de simplicibus medicaminibus p. 82. Basileae 1561.

²⁾ *Medicæ artis principes. Pauli Aeginetae* de re medica lib. V. cap. 29. et 47. lib. VII. cap. 3.

³⁾ *Med. artis etc. Oribasii* opera medicinae collecta lib. XI. p. 425, Lib. XV. p. 496.

⁴⁾ *Med. artis etc. Aëtii* contracta ex veteribus medicina. Tetrabibli quartae Sermo I. cap. 45.

est, *Paulum* de ephemero non letifero et de hermodactylo tamquam de rebus plane diversis egisse, ita ut perspicuum sit, eum has plantas distinctas habuisse.

Arabes, qui post *Avicennam* rem medicam tractaverunt, imprimis *Scrapion* minor, hermodactylum *Pauli Aeginetae* ephemereum esse putaverunt et alterum cum altero combinarunt. Cujus rei exemplum materia medica *Baitharidae* (*Ibn Baithar*) manuscripta proponit, quae enim sub hermodactyli nomine *Dioscoridem* de colchico allegatum et excerptum habet.

Arabice hermodactylus *Asaba Hermes*, *digitus mercurii*, dicitur, et planta, cujus pars *Asaba Hermes* est, *Surengiah* ab iis vocatur.¹⁾ Cum omnes eorum rei herbariae scriptores hermodactyli voce ephemereum intellexerint, distinxerunt hermodactylum album et rubeum vel nigrum, quorum prior ephemereum non letale, posterior ephemereum colchicum est. —

*Mesué*²⁾ ita de hermodactylo disseruit: hermodactylus radix est herbae montanae, et ejus alius est longus sicut digitus, alius rotundus. Ille, de quo hic loquimur, est rotundus, et ejus alius est albus, alius ruber, alius niger. Melior ex his est, qui est albus et verae albedinis intus et extra. Rubens vero et niger ambo sunt mali. Cujus ortus est in locis pinguibus et humidis est malus. Melius collectionis tempus est ver, et meliores sunt, in quibus praeteriit medius annus post bonam eorum exsiccationem. Solutione educit phlegma crassum e juncturis proprie. Et est medicina artheticae magna et podagrae, sumptus et cataplasmatum etc. Quum vero nimis breviter rem tractavit, non definite tradi potest, qualis sit illa innoxia species.

Dein magna opinionum dissensio exorta est, et permulti phytologi enixe studuerunt, ut plantas, quibus a veteribus nomina ephemeri ac hermodac-

¹⁾ *Dictionnaire universel de médecine* Tome 2. p. 828. Paris 1746.

²⁾ *Mesué* qui Graecorum et Arabum postremus medicinam practicam illustravit. Cap. 7. pag. 63. Venetiis. 1553.

tyli tributa essent, recognoscerent. Primum conjecturas referam, quas scriptores de *ephemero non venenato Dioscoridis* proposuerunt.

Fuchsius ¹⁾ opinatur, esse *lilium convallium* *ephemerum* non letale.

Testatur *Manardus*, ²⁾ se nunquam *ephemerum* innoxium in Italia vidisse, frequentius autem hanc plantam in Pannonia reperisse. Folia ejus, ait, foliis *Satyrii* simillima sunt, quibus deceptus plantam *Satyrium* credidi, donec radix eruta me certum reddiderit, me aliud genus perquirere. Fusius rem non explanavit.

Aliam plantam descripsit ac depinxit *Matthiolum*, ³⁾ quae a recentioribus inter *Lysimachiae* species refertur. *Tournefort* et *Herrmann* ⁴⁾ hanc sententiam imprimis amplectuntur. Et illa *Lysimachiae* species, quae *Virginiana* vulgo appellari solet, certe *ephemeri* nomine digna est, quod flos ultra diem non duret; sub vesperam enim aperitur et ad sequentis diei occasum flaccescit.

Bodaeus ⁵⁾ *Iridem* tuberosam *ephemerum* non letale veterum vocat. Talem esse *Dioscoridis* et *Plinii* descriptionem hujus plantae, ut vix ab ea *iridis* tuberosae discrepet, censet.

Casparus Bauhinus ⁶⁾ sibi persuasum habet, Dentem caninum esse *ephemerum* non venenatum. Alio loco (l. c. p. 304) commemorat, *Polygonatum angustifolium* a nonnullis *ephemerum* veterum nominari.

¹⁾ *Historia generalis plantarum* tom. II. pag. 1574. Lugduni 1587.

²⁾ *Manardi* annotationes ad *Mesue*n (vid. *Mesue*) p. 63.

³⁾ *Histor. gen. plantarum* tom. II. p. 1574.

⁴⁾ *Herrmanni Cynosura Mat. medicae* tom. III. p. 393. Argentorati 1726.

⁵⁾ *Theophrasti Eresii* de historia plantarum lib. X. cum notis *Joannis Bodaei a Stapel* pag. 1144. Amstelodami 1644.

⁶⁾ *Caspari Bauhini pinax theatri botanici* p. 87. Basilae 1671.

Cui autem ulli harum opinionum fides haberi potest, cum nulla rationibus sufficientibus nitatur?

Sequuntur nunc, quae conjecerunt auctores de hermodactyli indole.

Matthiolus (Hist. gen. plant. p. 1573) plantam, cui hermodactyli nomen tribuit, ita describit: folia fert praelonga, binorum dodrantum longitudine et fortasse longiora. Caulis prosilit e medio tenuis, herbaceus. Florem non vidit *Matthiolus*, planta enim Constantinopoli allata et ei tradita fuit. In summitate prominet, pergit *M.*, capitulum oblongum, pyri figura. Radices digiti speciem referunt, adeo ut quoque unguium figura conspicua sit. Radices sunt quatuor, ex una eadem basi emergentes, colore ex pallido rufescente, albis in summitate unguibus et nullis circa sese fibris.

Plurimi autem hunc hermodactylum a *Matthiolo* genuinum nominatum respuunt, eumque iridis generi adnumerant, vel esse *Satyrion erythronium Lobelii* vel *Dentem caninum* esse volunt (Hist. gen. plant. pag. 1573 et 1567).

Tragus (*Bauhini* pinax p. 308) contendit, nulum dubium esse, quin hermodactylus *Cyclamen* radice exigua sit.

Dodonaëus putat, esse hermodactylum *Iris* tuberosa, ob figuram nempe, quam iridis radix enato flore prae se fert. Haec enim in propagines extuberat, quarum nonnullae digitum referunt, unde plerique ei hermodactyli nomen dedere (Hist. gen. plant. pag. 1612).

Tournefort et dein quoque *Linnée* ¹⁾ hanc *Dodonaci* opinionem amplexi sunt. *Boerhave* autem, qui ²⁾ hermodactylum plantam in horto academico *Lugdunensi* crescentem delineavit, descriptionem

¹⁾ *Linnée* *Materia medica* p. 48. Editio quinta. Lipsiae, 1787.

²⁾ *Historia plantarum*, quae in horto academico *Lugduni Batavorum* cresunt, a *Herrmanno Boerhave* pag. 595. Romae 1727.

tradidit ejus sequentem: flos ejus omnino ab iride differt, nam refert volitantem vespertilionem; hinc dicitur horticultis Iris, Belgice fleermuys. Radix habet tuber exiguum, quod validissime sursum deorsumque purgat. Hinc laudatur in podagra.

Pena (Hist. gen. plant. pag. 1573) existimat, hermodactylum nil nisi ephemerum non venenatum esse, vel si non idem saltem plantam huic valde assimilem et leviori tantum nota non specie ab eo diversam. Idem censuit *Lobelius* (eod. loco).

Plerique nunc inter se convenere, hermodactylum pro colchici specie habendum esse.

Casparus Bauhinus (Pinax p. 67) opinatur, colchicum radice siccata alba vel colchicum Chionense vel colchicum variegatum plantam esse, cujus radices hermodactyli sint.

Fridericus Hoffmannus ¹⁾ ita scribit: hermodactyli sunt colchici Aegyptiaci radices exsiccatae, rotundae, tuberosae, albae, odoris nullius, saporis farinacei et viscosi. Optimi sunt compacti et qui levi contusione facile abeunt in pulverem.

Miller, ²⁾ *Herrmann* (l. c. tom. III. p. 115), *Forskahl* ³⁾ et *Bergius* ⁴⁾ una voce comprobant, hermodactylos radices colchici Illyrici jure censendas esse, et in *Pharmacopöa Gallica* anni 1818. pag. CIII, duce *Millero*, memoratur, hermodactylos officinarum esse radices colchici Illyrici.

Nam veterum opera diligentius perquirentes loca non latuerunt, quibus, ut iis visum est, comprobatur, hermodactylos colchici radicibus et habitu et effectu tam similes esse, ut tanta similitudo inducere posset, hermodactylos et colchici radices pro speciebus ejusdem generis plantarum habere.

Paulus Aegineta (L. III. Cap. 78 pag. 495),

¹⁾ *Fr. Hoffmanni* operum physico-medlicorum supplementum secundum. Pars II. De materia medica cap. XI. pag. 177. Genevae 1753.

² et ³⁾ *Murray's* Arzneivorrath 5ter Band Seite 225.

⁴⁾ *Bergius* Mat. medica e regno vegetabili pag. 292. Holmiae 1778.

cum de hermodactylorum usu loquitur: verum attendendum est, ait, quia stomacho incommodus est hermodactylus et anxios et ciborum inappetentes facit. In solis iis, qui negotiis urgentur, quae differri non possunt, ipso utendum est. Compendio etenim et post duos ut plurimum dies sedat fluxiones, ut quis ad consuetas functiones subeundas transire possit.

Et Mesuë (Cap. 7. pag. 63) quoque affirmat, non multum interesse inter hermodactylum suum innoxium, salubrem et alterum exitiosum.

Prosper Aepinus¹⁾ in tractatu suo huic sententiae insigniter favet: Mulieres Aegyptiacae ad decem vulgares bulbos, pro hermodactylis a pharmacopolis nostris receptos, quos aliqui colchicum potius esse existimant, contostos mandant etc. Cum per os sumti nullam noxam inferant, minimeque strangulent, dubitat Alpinus eos Discoridis colchicum esse et eos pro alia hujus specie haud venenosa habet.

Ita differunt, ait Lanzoni²⁾ colchicum et hermodactylus, ut hic exsiccatus abeat in pulverem album et candidus sit, cum colchici radix fusca sit et in pulverem fuscum conteratur. Hermodactylus innoxie gustari potest, colchicum venenosum est. Variae autem sunt colchici species, ideoque aliqui venenatum dixerunt alii non, quia unam pro alia specie sumserunt.

Sed Arabum opera fere omnia nonnisi pessimo modo in latinam linguam conversa sunt, ita ut saepe dubium haereat, quatenam dixerint. Illustrissimus Link tanta benignitate, pro qua gratias sat dignas nunquam referre possum, fuit, ut ex Avicennae Canone Romae in officina Medicea arabice impresso locum de hermodactylo in latinam linguam converterit. „Surengian est radix plantae, cui flores albi et lutei. Aperit flores antequam aliquid flores ape-

¹⁾ *Prosperi Alpini medicina aegyptiorum* pag. 234 et 253 Lugduni Batavorum 1718.

²⁾ *Josephi Lanzoni opera omnia*. Tom. I. pag. 194 Lausannae 1738.

rit ad radices montium et scaturigines. Folia sunt in superficie terrae. Optima est radix alba, intus et extus, fragilis; rubra et nigra nocivae. Calidus est et siccus versus secundum gradum, habet humiditatem superfluam. Aliqui putant, quod in albo caliditas pauca sit, et in reliquis fortissima, at minime, nam alvum laxat. Alii, putant, quod si esset calidus, vulnera ureret, sed minime urit. Alii vero putant, quod sit valde calidus. Est in ipso vis laxativa nec adstringens, uti volunt." Haec egregia interpretatio valde dissentiens ab illa *Pauli Mongii* et *Joannis Costaei* ¹⁾, quam coram habeo, rem haud dubiam reddit, quin surengian *Avicennae* nec colchicum nostrum nec alia colchici species nota sit. Quem fugit, nullam existere colchici speciem floribus luteis praeditam; quem latet, hujus plantae folia non in superficie terrae prostrata, sed potius erecta? Neque nota est ulla colchici species, quae flores aperiret, antequam alia planta flores suos aperiat. Et *Paulus Aegineta* et *Avicenna* quidem affirmant, hermodactylum vim purgatoriam habere, sed nec acrimoniae nec vis diureticae, quasi facultatum ei peculiarium, mentionem faciunt. Quae vero vires in colchico magis tuto quam vis cathartica observantur. Fortassis ad iridis species hermodactylus jure referendus est, nam plurimis earum in radicibus vim alvum laxandi esse haud ignotum est. Magis incertum adhuc, utrum colchicum sic dictum Illyricum genuina colchici species est, an non, cum hujus descriptionem accuratam nedum habeamus. Quare celeberrimi phytologi, *Linnaeus*, *Murray*, *Willdenow* ²⁾ et *Link* hoc colchicum Illyricum inter plantas haud cognitae referunt eodemque jure hermodactyli originem omnino dubiam esse opinantur.

¹⁾ *Avicennae* libri in re medica omnes. Venetiis 1564. Lib. II. Cap. 252 pag. 320.

²⁾ *Willdenow* enumeratio plantarum horti botanici Berolinensis, Tom. I. pag. 401.

De colchico veneno.

Bulbus colchici recens nauseosus, acerrimus fauces constringit; producit linguae rigorem et stuporem, labiorum calorem, salivae crebriorem affluxum et saepe tussiculam brevem atque inanem. Apices digitorum, quibus radix secanda tenetur, stupidi sunt et amittunt aliquamdiu debitam sentiendi facultatem. Succus e recentibus radicibus expressus dentibus stuporem et salivae intolerabilem amaritudinem conciliat. Vapor, qui e radicibus recenter contusis sursum fertur, nares valde infestat et pectus irritat. Saporem radice caute exsiccatae non tam amarum quam scillae maritimae deprehendi; multo magis autem acriorem, adeo ut multam elicuerit salivam et ardorem et illam ingratam sensationem linguae et faucibus inferet, quae a senegae radice efficitur.

Recentem et succi plenam radicem colchici assumptam divissimis symptomatibus se prodere et dein mortem ipsam inferre veteribus jam cognitum erat, quam ob rem semper inter venena relata est, et nullus fuit, qui ea quasi medicamento uti ausus esset.

Dioscorides (Lib. IV. Cap. 84. pag. 278.) comesam radicem fungorum more strangulando necare affirmat. Dein (*alexipharm. cap. V. p. 404*) sumto colchico, ait, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atque iis, quos scilla aut urtica momorderit; interiora eroduntur, stomachus ingenti gravitate exastuat. Ceterum invalescente malo cruenta ramentis admixta per alvum egeruntur.

Scribonius Largus (Med. artis principes. Scriboni. Largi de compositione medicam. lib. cap. 193 p. 226.) ephemerum potum, inquit, protinus totum os prurire facit, velut scilla tactum, postea etiam adurit quasi pipere manducato; secundum haec stomachum quoque mordendo exulcerat, atque qui id biberint, primum ab ore sanguineque expuunt, deinde per stomachum sanguinem rejiciunt, postea per sellas et jam abundantius eundem deiciunt. *Galenus (at-*

trib. liber de simpl. medic. p. 83) quoque testatur, colchicum vicem fungi strangulatoris facere.

Paulus Aegineta (l. c.) eadem refert symptomata a colchico sumpta ut Scribonius, quem Aëtius, (l. c.) et Actuarius (med. artis principes. Actuarius de methodo medendi Lib. V Cap. XII p. 284) in ejus descriptione omnino secuti sunt.

Lanzoni (l. c. p. 195) haec planta, ait, omnibus suis partibus inimica est humanae naturae. Sumpta enim statim labia et ventriculum erodit et exulcerat. Tandem strangulationem excitat, perinde ac si quis fungos comedisset. Ubi pariter ad intestina descendit, ea corrodit et exulcerat, adeo ut brevi temporis spatio sanguis et cum eo ramenta intestinorum per alvum exeant; neque solum alvi fluxum sed quoque vomitum loturae carnis similem concitat.

Störck ¹⁾ drachmas duas radices succulentae colchici in sedecim partes dissecuit easque exacte cum unciis duabus carnis tostae miscuit et cani mediocri famelico praebeuit. Canis avidissimus momento citius cibum devoravit. Retentus est, hoc facto, in cubili suo. Per integram horam canis hilaris et agilis mansit et dein situ naturali decubuit et ilico dormire coepit. Post horam dimidiam somni tranquillius subito evigilavit et sine ullo prorsus molimine totam carnis assumptae quantitatem et sedecim radices partes per vomitum reddidit. Per horam vigil et alacer fuit et panem et carnem vel aliud quid, quod nutrimento foret, magno ejulatu petiit. Demum situ naturali decubuit et denuo dormivit, sed post pauca minuta artus posteriores tremulo motu agitabantur, convulsum est totum abdomen et summa vi scrobiculum cordis introrsum trahebatur. Anxius surgebat canis et contractis praecordiis evomit magnam copiam materiae glutinosae, albicantis, horrebat a quocunque cibo oblato et tristis erat.

¹⁾ Antonii Störck libellus, quo demonstratur, colchici autumnalis radicem non solum tuto posse exhiberi hominibus sed et ejus usu curari quandoque morbos difficillimos, qui aliis remediis non cedunt. Viindob. 1763.

Inter continuos artuum tremores et praecordiorum et abdominis diras convulsiones ululare coepit et magnam urinae copiam et multam alvum foetidam, liquidam, fuscam in cubile dimisit. Abdomen et praecordia agitabantur vehementissime, artus tremebant continue et spatio tredecim horarum canis quinquaginta sex vicibus vomuit et quadragesies alvum dejecit. Tandem, viribus penitus exhaustis, inter continuos artuum tremores et diras convulsiones misere interiit canis. Materies per vomitum rejecta in principio erat albicans, tenax, glutinosa, sensim tenuior facta est, dein instar fuit loturae carnis. Quae alvo prodibant, ab initio erant stercoracea, dein simillima iis, quae vomitu expellebantur, tandem sanguine mixta erant. Sub finem partes membranaceae cum intestinis adhuc cohaerentes ex ano pendebant. Aperto abdomine inventus est ventriculus mole exiguus, plenus aqua rubella, hinc inde gangranosus et in aliis partibus inflammatus. Intestina omnia, tam tenuia tam crassa, erant chordae instar contracta et adeo angusta, ut vix stylus tenuis in eorum cavum potuerit induci. Eorum membranae erant adeo tenaces et callosae, ut vix scindi possent, plures earum partes reperiiebantur inflammatae aut gangranosae.

Everard Home (t. c. 1816 p. 263) guttas centum et sexaginta vini colchici in venam jugularem canis injecit. Animal motum voluntarium statim abolevit et pulsus et respiratio rariores factae sunt. Pulsus canis vigente secunda valetudine ut plurimum 140 ictuum intra sexagesimam est. Decem sexagesimis post vini colchici injectionem pulsus ad ictus octoginta quatuor lapsus est et viginti praeteritis sexagesimis non nisi sexaginta micatus pulsus habuit. Tremor extremorum. Hora praeterita pulsus ad centum et quinquaginta ictus exsurrexit et valde inaequalis ac tremulans erat. Praeteriit nunc artuum tremor, sed vana vomendi conamina canem invaserunt, quae tandem post horam secundam a vini colchici injectione vomitu bis repetito finita sunt. Canis urinae uncias sesqui reddidit et alvum bis dejecit. Prae-

tēgressis horis tribus iterum per os et anum reddebat, adeo autem jam debilis fuit, ut pulsus non tangi potuerit. Ingravēcente debilitate et facto vomitu materiae sanguinolentae canis elapsa hora quinta obiit. Ventriculum pituita sanguine mixta repletum et inflammatum reperit *Home*. Duodenum inflammationis vestigiorum haud immune fuit, ejusque morbi symptomata, quamquam leviora, etiam in jejunio et ileo perspicua fuerunt.

Et homines quoque harum radicum usu imprudenti necatos fuisse exempla comprobant, Ambo pueri ¹⁾ in prato ludentes colchici radices devorarunt, sed ambo mortem miserabilem subierunt. Rusticus, qui radicem recentem comedit, a symptomatibus dirissimis statim correptus est. Tam validissime radix eum purgavit, ut vix servari potuerit.

Folia colchici eadem facultate exitiosa praedita sunt. Cum aliis herbis in prato crescentibus collecta cervis mansuetis pro pabulo data fuerunt, sed hi fere omnes post pastum mortui sunt. ²⁾

Etiam flores hujus plantae haud insontes sunt. Ferunt, Turcas, inquit *Dalechamp*, ³⁾ floribus colchici uti, cum inebriari volunt. Eos enim vino macerant, quo epoto adeo stupidi redduntur, ut in ecstasin abeant. Et *Garidel* ⁴⁾ memorat, ancillam quatuor vel quinque flores colchici assumpsisse, eo fine, ut febre intermittente, qua jam diu laboraverat, liberaretur. Proh dolor autem post triduum interiit, cum per totum hoc temporis spatium saevis torminibus ventris et summa anxietate praecordiorum vexata fuisset. Narcotici quid, croci instar, cui ex indole sua valde similes sunt, continere et stamina vim narcoticam involvere videntur.

Se-

¹⁾ *Jo. Crist. Ehrmann* de colchico autumnali in *Baldingeri* sylloge selectorum opusculorum vol. V. p. 66.

²⁾ *Breslauer Sammlungen* 11 und 12 Bd. 667.

³⁾ *Historia generalis plantarum*. Tom. II. p. 1575. Lugd. Bat. 1587.

⁴⁾ *Ehrmann* l. c. p. 66.

Semina aequo modo vi letifera pollent. Duo pueri trium et quatuor annorum, *Sigesbeckia* ¹⁾ auctore, qui fructus colchici aperientes semina ejus elegerant eaque devorabant, paulo post vomitu vehementer correpti sunt. Alter inter continuum vomitum mox abiit, alter autem lacte assumpto servatus est. Alius puer quinque annos natus eadem semina comedit. Vomitus acerrimus cum summis faucium et praecordiorum angustiis et respirandi difficultate cum statim infestavit, sed contigit medico miserum sanare.

Antidota, quae veteres huic veneno respondere contenderunt, sunt secundum verba *Dioscoridis* (alexipharmaca l. c.); eos, qui colchicum assumerunt, vomitione ac clysteribus adjuvare convenit, sed antequam venenum invalescat; dandum iis decoctum frondium quercus aut serpylli aut malicorii ex lacte propinandum; item succus polygoni aut virgultorum vitis aut rubi aut medullae recentis ferulae aut myrti cum vino. Porro baccae myrti tritae tusaeque et aqua maceratae opem ferunt, si quidem earum dilutum assumatur. Media castanearum tunacula similem effectum praebet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitetur. Lacte asinino aut bubulo calide poto aut in ore retento eximie juvantur, tamque efficaci remedio, ut quibus copia hujusce lactis adsit, non aliud genus auxilii desideretur.

Alio loco (*Parabulum* lib. II. Cap. 148 p. 122) fimum gallinaceum ex aceto potum vel ex copioso melle delinctum *Dioscorides* commendat.

Scribonius, Paulus Aegineta, Aëtius et Actuarius (locis citatis) eadem laudant remedia, eaque censent aptissima ad virus debellandum.

*Prévo*t, ²⁾ fere eadem enumerat, imprimis castaneae carnis ejusque tunicae mediae quasi alexi-

¹⁾ *Breslauer Sammlungen* 23 und 24 Bd. S. 679.

²⁾ *Joannes Prévo*tii medicina pauperum p. 372. Francofurti 1641.

pharmaci valde efficacis mentionem facit. *Lanzoni* (l. c.) lac antidotum maxime praecipuum esse censet.

Temporibus nostris eadem remedia ad effectus colchici intus in corpore urentis vincendos laudantur, quibus in quovis veneficio per acce utimur. Emetica, quae jam *Dioscorides* commendavit, haud dubie praestantissima sunt, nisi jam vomitus spontaneus venenum assumptum reddiderit. Dein involventia et demulcentia, non solum post emetici effectum sed etiam tum, quum tempus justum vomitoria propinandi jam praeterlapsum est, tribuantur; ante omnia lac, porro oleum amygdalarum, olivarum, lini, emulsiones oleosae, decocta avenae, hordei etc.

Störck (l. c. p. 11) acetum his antidotis adscribit et id inter rei aptissima refert, quod quidem redarguerim, cum colchici particulas acres solvat et retineat eoque modo earum actionem in ventriculum et intestina funestam adjuvet. Praeterea parietibus tubi alimentarii a viro inflammatis nullo modo conveniet et malum certe exasperabit.

De colchico remedio.

Störck, cui persuasum erat, plantas sic dictas venenatas non ad mortem inferendam imprudentibus sed potius ad morbos hucusque insanibiles curandos genitas esse, sedulo studuit nova remedia detegere ex iis plantis vel raro vel nunquam in usus medicos internos adhibitis, quarum virtutes et agendi facultates incognitae fuerunt. Harum vires experiturus eas parva dosi canibus tribuit et cum videret, magnas perturbationes ab earum usu non fieri, corpus proprium iis vario modo exercuit easque morbis cetera medicamina pertinaciter aspernantibus adhibuit. His periculis edoctus *Störck* has plantas debito modo preparatas et datas non solum non nocere sed potius morbis nulli alii medicamini cedentibus mederi sibi persuasit. Et ita quoque *colchicum autumnale* in usum medicum vocavit, cujus effec-

tus, prout viro illustrissimo se ostenderunt, in medium proferre mihi liceat.

Cordis motum retardat ideoque pulsum rariorem reddit, eumque decem ad duodecim ictibus intra sexagesimam horae privat, quod maxime interpositis horis duodecim post medicinam sumptam apparet. Interdum accidit, ut pulsus inaequalis, intermittens fiat, quo vero facto nemo perterreatur.

Magnum diureticum est. Efficacissime in renes agit eorumque actionem valde stimulat. Hanc ob causam ab initio ardor in viis urinariis sentitur et parum lotii moleste redditur, urina vero copiosius propulsa affectiones memoratae statim tolluntur. Colchico caute adhibito diu et sine ulla molestia urina copiose excernitur.

Tubi alimentarii actionem haud imminuit sed potius adauget, unde aegri colchico utentes cibos appetunt et alvus solito more saepius dejicitur. Major remedii dosis interdum nauseam, irritum vomendi conatum et dein tenesimum excitat.

Secretio tracheae adjuvatur et si mala fuit in bonam convertitur. Sputa tenacia, glutinosa, cocta fiunt, promoventur et facili negotio ejiciuntur. Tussis hoc modo mitigatur et respiratio libera fit.

Denique etiam vasa resorbentia intensiori vi instruuntur, humores hic illucve contractos stagnantes remouent et organa obstructa et ad summum distenta solvuntur et ad naturalem statum rediguntur.

De colchici usu in hydropse.

Linne¹⁾ primus colchicum diureticum nominavit ejusque usum in hydropse commemoravit, sed nullo modo auctoris, qui primus hoc remedium hydropicis attulit, nec modi quo colchicum adhibendum sit, nec medicinam indicantium mentionem fecit.

Störck²⁾ cum videret, colchicum tam egregio

¹⁾ *Linnaei amoenitates academicae*. Vol. V. p. 159.

²⁾ *l. c.* et *Libellus*, quo continuantur experimenta et observationes circa nova sua medicamenta. Vindobonae 1765.

ad urinam valere, consilium cepit eo utendi in hydropē, isto morbo diro, medicaminum praestantissimorum vim saepissime spernente. Neque non effectus laudabiles testabantur spem non falsam fuisse sed potius eventum expectationem longe superavisse.

Ab initio Störck solummodo iis colchicum propinavit, quorum morbus remediis alias hydropi maxime respondentibus pertinaciter repugnabat; dein vero rebus bene cedentibus statim a principio neglectis aliis medicaminibus colchicum aegris dedit. Praeterea et hujus viri et clarissimi Collin¹⁾ pericula in nosocomio Vindobonensi facta satis docuerunt: colchici autumnalis radicem non solum posse tuto exhiberi hominibus sed et ejus usu curari quandoque morbos difficillimos, qui aliis remediis non cedant.

Cuivis quoque hydropis diffusi speciei colchicum praesidio est, et acuto et chronico.

Störck. (Contin. exper. cas. 1. p. 148) memoriae tradidit historiam duorum infantum, quos scarlatina laborantes hydrops statim occupavit. Morbo citissime increscente remediisque nil valentibus puella novem annorum suffocatione brevi obiit. Puer octo annorum multum tussivit, pectore anxius erat, scrotum fere infantis caput aequabat, penis magnitudo pellucido tumore manifesta haud mediocris, urinae pauca erat. Sed oxymellis colchici usu infans, cujus mors quovis momento expectabatur, intra quatuordecim dies perfecte convaleuit.

Neque in hydropē chronico, hydrothorace, ascite et anasarca colchicum non convenienter agit. Non est quod credas, morbi initium aut morbum recentem, levem a Störck et Collin curatum sed potius tibi persuadens, hydropes colchici virtute plane victos fuisse graviores, contumaces et causae remotae partim immorantes. Liceat mihi, enumeratis morbi formis a viris illustrissimis observatis com-

¹⁾ Henrici Josephi Collin observationum circa morbos acutos et chronicos factarum Pars II. Viennae 1772.

probare hos morbos jure inter pessimos referendos esse.

Urina paucissima erat et guttatim haud raro cum molesta stranguria defluxit; cutis arida, colore terreo erat, facies pallida, labia livida. Frigus cada-verosum. Alvus tarda, rara, appetitus prostratus, pulsus debilis, celer, inaequalis, intermittens; febris lenta, tussis continua, molesta, summa macies et tanta debilitas, ut videretur, ea prohibitura esse, quominus aeger medicaminibus acribus uteretur. Mors omni momento expectata omnem curationis spem frustrabatur. Huic adhuc supervenerunt: respiratio anxiosa, difficilis, dein orthopnoea; aegroti hiantē ore aëra petiebant, nec supine nec in latus decumbere potuerunt et trunco erecto et antrosum incurvati in lecto sedere cogeantur. Somnus anxius, brevis, quem pavor, subita evigilatio statim interceptit, et miseri metuentes, ne suffocarentur, somnum refugerunt.

Aqua in abdomine non solum percutiendo facilis cognita sed venter adeo tensus erat, ut respirationem difficillimam redderet.

Corpus et extrema tumuerant, aegri se movendi facultate carentes immobiles jacebant, facies tam inflata, ut oculi, quasi aquis obruti vix aperiri possent.

Casibus nonnullis vel una vel altera hydropis species sola existit, saepius vero ascites cum anasarca et hae ambae cum hydrothorace junctae erant.

Casum adhuc referam memoria dignissimum, quem celeberrimus Störck in continuatione experimentorum p. 157 tradidit: femina faciem miro modo inflatam habuit, ita ut neque oculos attollere neque os aperire neque manducare posset. Dein accesserunt vertigo et sopor, et timendum erat, ne quid seri effusi intus in cerebro collectum esset. Nullam opem a remediis expectatam Störck vidit. Tum colchicum exhibitum urinam atque alvum movebat, aegra molestum pruritum in facie sensit, tumor mox concidit et intra dies decem convaluit.

Causae, quae hydropem efficiant, ob variam

naturam pejorem, melioremve prognosin exhibent. Nemo autem negabit, eas, quas nunc enumerabo, illis adscribendas esse, quas medicus non flocci faciat oportet. Plerumque hydrops, cui medicinam suam admovit *Störck*, ex febre intermittente quotidiana vel tertiana vel quartana vel subito medicaminibus, arcanis sic dictis, suppressa aut cuivis remedio pertinaciter repugnante et diutissime perseverante originem cepit. Usque eo permansit febris intermittens quotidiana aut quartana, donec per unum et dimidium annum aegri ea vexarentur et viscerum abdominalium obstructions et indurationes, quas febris intermittens procreare consuevit, exorirentur. Plures casus commemorant *Störck* et *Collin*, in quibus corpus durum, mobile in hypochondrio sinistro apparebat vel digiti tactu facile cognitu erat. Iidem viri alias quoque observationes attulerunt (*Störck* libell. Cas. 9 p. 56 et *Collin* l. c. cas. 30 p. 95), quibus magnum hepatis tumorem et dein icterum simul cum hydropse universali ex febre intermittente tertiana exortos esse et his ipsis malis omnibus nihilosecius sanitatem redditam esse colchici ope docent. Quid, quod, reversa iterum febre intermittente hydrops et morbus primarius una sanati sunt (*Collin* p. 27). Alio casu oblato morbus puerperalis ascitem reliquit, qui omnibus remediis repugnans pedum oedema et spiritum difficilem sibi adjunxit, attamen a colchico omnino sublatus est.

Störck (p. 36, 40 et 49) et *Planchon*¹⁾ asserunt, se in phthisicis, qui in hydropem inciderunt, colchicum tentavisse, quo adhibito non solum aquam removisse, sed vires auxisse, cibi cupiditatem restituisse vitamque longiorem reddidisse.

Kollmann (*Störck* cont. exper. p. 246) hydropicum sanavit colchici opera, qui ex abusu spiritus in morbum inciderat. *Marges*²⁾ feminam curavit, quae,

1) *Commentarii de rebus in scientia naturali et medicina gestis*. Vol. 18 part. II. p. 217 seq.

2) *Ejusd. lib.* Vol. 16. l. p. 60.

licet hydropes universali affecta esset, attamen conceptionem subiit et gravida facta est. Orta gravitate omnia in pejus conversa sunt et imminente periculo maximo solum colchicum mortem avertere et secundam valetudinem restituere potuit, cum omnia remedia ante tentata vana fuerint.

Neque silentio transeundum est, morbum hydropicum interdum jam per plures menses annosque (*Collin* p. 17) invaluisse et adeo pertinacem fuisse, ut *Collin* metuens, ne aeger ob ascitem ingentem suffocaretur, paracenthesin abdominis institueret et novies aquam canula evacuet. Tum demum tumor plane imminutus est (p. 115). Altero casu (p. 122) ter institueretur paracentesis necesse erat.

Neque minus annotandum, alia medicamina, purgantia et diuretica, ut scillam, jam antea, sed incassum, adhibita fuisse.

Cuique aetati colchicum convenienter agit. *Planchon*¹⁾ duas observationes refert hydropis perfecte sanati, qua duos infantes, quorum alter viginti duos menses compleverat et alter tres annos natus erat, felicissime restituit. *Marges*²⁾ aliud exemplum memoriae tradidit, infantem agentem annum quantum ascite laborantem brevi tempore malo suo liberatum fuisse. Et singulae curationes, quas perfecerunt *Störck* et *Ollin* ab anno octavo ad nonagesimum usque progrediuntur. Vetula nonaginta annorum, quae sui penitus nescia erat, nec audire, nec loqui nec ullam membrum movere (quasi insultu apoplectico detenta) potuit, respirationem stertorosam agebat, praestans pulsum debilem, inaequalem, intermittentem, et dum tussiebat audiebatur ingens strepitus materiae mobilis, qua pectus repletum erat. Praeterea totum corpus eximie intumuerat et abdomen aquae plenissimum tensumque erat. Remedia sputum et urinam moventia viresque excitantia frustra aegrae exhibita sunt. Adhibito colchico autem uri-

¹⁾ *Ejusd. lib.* Vol. 18 part. II. p. 217 et seq.

²⁾ *Ejusd. lib.* Vol. 16 part. I. pag. 60.

na copiosissime reddebatur et altera die aegra jam sui magis compos erat. Inter paucos dies ad rogata respondit, liberius respiravit et artus aliquantulum movebat. Tumor mollior et pulsus sat aequalis erat. Aegra quotidie se melius habuit et spatium hebdomadam sanitatem recapit (Störck Libell. p. 66).

Sexus differentia nihil discriminis fecit.

Ad *phänomena*, quae colchici utilitatem comprobant, pertinent: urina ante parce et guttatim deluens nunc copiosius promovetur, pallida aut fusca, pellucida aut turbida, sedimentosa est. Urina quae ab initio turbida est et dein sedimentum crassum deponit, semper indicio est, rem bene cedere. Copia, quam hydropici, colchico utentes intra diem excernunt, libras decem, duodecim, quatuordecim et sedecim (Collin cas. 1.) aequat. Stranguria haud raro liberiores urinae secretionem antecedit, sed statim desinit, urina copiosius reddita, Cutis ac facies colorem naturalem trahit et calore extremitates rursus afficiuntur. Sudor quoque haud raro supervenit et curationi favet. Teste Bayaillon ¹⁾ pyralismus ubi sed semper salutaris, in casibus nonnullis accedit. Alvus pluries per diem dejicitur et descendunt foetida, glutinosa. Cibos appetere incipiunt aegri et sitis magna, de qua antea conquesti sunt, vigente ciborum cupiditate abit. Pulsus fortior, aequalis et naturalis fit, febris finitur et vires augentur. Respiratio nunc liberior est, in utrumque latus cubare possunt, noctes quietae sunt et faciliore longioreque somno aegroti gaudent. Abdomen non tam tensum quam antea, minusque amplum est, concidit et ad statum naturalem revertitur. Corpus tandem tumore caret, aperiuntur oculi et artus mobiliores fiunt. Viscerum obstructions eorumque indurationes, ubi conspiciuntur, absunt,

¹⁾ *Commentarii de rebus in scientia naturali et medicina gestis.* Vol. XXXIII. Part. I. p. 135.

neque tumores antea manifesti et prominentes tactu ullo modo cognosci possunt.

Et haec mutationes felices aegri tempore brevi subeunt, nam interpositis diebus quatuordecim hydropem ita sanari a Störck et Collin comprobatur. Majus vel minus temporis spatium, quod curatio replet, a mali natura, ejus causa, aegri habitu et aetate et tempore, per quod jam hydrops fuit, pendet et intra hebdomades duas et decem absolvitur.

Ut intelligeret, utrum secunda valetudo hac ratione aegro reddita diuturna neque brevis esset, an colchici usus aliquid detrimenti adferret, Störck nonnullos aegrotorum per tres menses in nosocomio retinuit. Sed sanitate nihil imputata rebus domesticis optime praeesse potuerunt.

Eventus adeo fausti, quos medici e libro a Störck hac de re scripto et edito cognoverunt, omnes impulerunt, ut tentarent, an eadem methodo hydropicis opem frustra saepe petitam adferre possent. Ideoque ex periculis crebro institutis collegerunt, quae nunc sequuntur: Dr. Zach, nosocomii magni Pestinensis protomedicus, hoc remedio prosperissimo cum successu in hydrope usus est et quoque Schinz et Hirzel, se eosdem effectus ex colchici usu vidisse confirmant. (Störck Cont. p. 158). Kollmann complures hydropicos hujus remedii virtute sanavit (Störck Cont. exp. p. 259).¹⁾

Heuermann.¹⁾ colchicum inter remedia ad hydropem debellandum praestantissima refert. Homines sex ascite et pedum oedemate laborantes perfecte sanavit, cum nulla spes, eorum sanitatem restituendi, superesset. Afirmat quoque se nullum effectum funestum adhibiti hujus remedii vidisse.

Scopoli.²⁾ vetulam sexaginta quinque annorum

¹⁾ Heuermann, vermischte Bemerkungen und Untersuchungen der ausübenden Arzneiwissenschaft. Bd. 1, S. 240. Copenhagen, 1765.

²⁾ Joannis Antonii Scopoli Flora Carniolica Tom. 1. p. 265. Vindob. 1772.

per breve tempus colchici bulbum usam et morbo hydropico liberatam fuisse commemorat.

Marges (l. c.) complurium exemplorum mentionem facit, quibus a se hydropem exhibita colchici radice plane sublatum atque ita vitam ac sanitatem servatas fuisse confirmat. *Planchon* (l. c.) hoc medicamen quoque saepius in hydropse in usum vocavit et quidem tanto cum effectu, ut *Störckium*, cui colchicum quam maxime diureticum esse videtur, lubentur secutus sit.

Theden ¹⁾ in casibus gravioribus, jam omnibus rebus desperatis, adhibitum colchicum optime profecisse testatus est.

Baraillon (l. c.) eadem medicina tentata, postquam multa alia remedia frustra adhibita erant, efficacissime aegrotis succurrisse memoriae prodidit.

Vogel ²⁾ hydropem peritonaei gravissimum colchico vicit, neque ullum ex magna medicaminis dosi damnum observavit.

Plenk ³⁾ denique memorat, se colchicum in hydropse articuli genu utiliter bis adhibuisse.

Neque silentio praeteribo illos, qui colchico vim diureticam negant, dicentes: se nullum effectum laudabilem hujus radice expertos fuisse.

Primum *Kratochwill* ⁴⁾ in dissertatione sua de colchici autumnalis radice, Francofurti ad Viedrum 1764, longe aliam sententiam *Störckianae* plane contrariam protulit. Comprobat, colchicum non tanta vi praeditum sed potius debile esse, neque dosi magna assumptum effectus virulentos producere. Et quo *Störckii* sententiam refutet, se non solum radicem recentem diu manibus tenuisse et in frustula dissectam manducasse, quin, duas tresve drachmas ejus comedis, neque vel minimum in digitis stuporem

¹⁾ *Theden's Unterricht für Unterwundärzte* 2. Th. 176. S.

²⁾ *Quarin animadversiones practicae* pag. 168. Viennae, 1786.

³⁾ *Commentarii de rebus etc.* Vol. XXI. Part. 3. p. 515.

⁴⁾ *Ej. lib.* Vol. XIII. Part 1. p. 130.

vel in lingua gravitatem aut toto corpore hostilem effectum aut copiosius urinae profluvium percepisse contendit. In oxymelle colchico nihil fere periclitatus est, semper dubitans, utrum largior diuresis, si forsitan accideret, a solo oxymelle an a colchico derivanda esset.

Illustrissimus Haller ¹⁾ dissertationem Kratochwilli perlustrans ejus opinioni assentit simulque confitetur, sibi integram radicem devoranti eam nullius saporis et acrimoniae visam fuisse.

Bergius ²⁾ asserit, se colchicum autumnale in hydropse tot laudibus celebratam aegrotis hydropicis frequenter dedisse. Quibus etiam oxymel e radicibus paratum et ab exteris apportatum saepe praebitum fuisse, quamquam usus scillae multo efficacior esset.

Quarin ³⁾ narrat se saepius hoc remedium, sed frustra, asciticis exhibuisse.

Thilenius ⁴⁾ denique colchico vim diureticam omnino denegat et illud in hydrocele curanda ad diuresin efficiendam nil valere confitetur.

Verum enim colchici vis salubris, quanta est, nunquam penitus cognosci potest nisi certis quibusdam conditionibus. Varia est ejus efficacia pro:

Tempore, quo radix eruta sit. Necesse est ea initio Mâji, quo succi plena indeque maxime potens est, colligatur; deprehenditur minus acris Junio, quo planta semina jam protulit. Nihilque amaritudinis vel acrimoniae habet, imo subdulcis est, denique sapore fatuo reperitur autumno, dum florem jam ediderit. Id quod a Maranto ⁵⁾ jam confirmatum magis comprobatur auctoritas Halleri (l. c.) dicentis,

¹⁾ Halleri historia stirpium indigenarum Helvetiae Tom. II. p. 126.

²⁾ Petr. Jon. Bergii materia medica e regno vegetabili p. 291. Holmiae 1778.

³⁾ Quarin animadversiones practicae p. 168.

⁴⁾ Commentarii de rebus etc. Vol. XXXII. Part. 4. p. 640.

⁵⁾ Murray's Arzneymorrh Bd. 5. S. 203.

se radicem colchici tempore autumnii absque sapore et acrimonia invenisse.

Secundum ad radicis aetatem diligenter attendendum. Recens acris est, annosa farinacea, saporis obtusi et impune comedi potest. Hanc ob causam acetum et oxymel colchici, quae ex radice recenti parantur, pulverem confusione bulbi exsiccati paratum virtute diuretica longe superant, unde facile patet, cur *Heuermann* (l. c.) hydropicis quatuor vel octo cochlearia parva pulveris per diem sine ullo damno dare potuerit. Quod autem *Ludwig* testatur, ¹⁾ radices siccas et diu in pharmacopolis conservatas hermodactylis substitui, id adhuc magis comprobatur, radices vetustiores acrimonia et virtute specifica omnino destitutas esse. At praecipua vis medicaminum acrium ideoque colchici, quod in eorum numero merito habetur, in volatili quadam et subtili parte posita esse videtur, quae exsiccando dissipatur.

Tertium, quo efficacia colchici non minuitur, in ejus conservandi modo rationeque consistit. Si caute exsiccantur radices, acri, quo praeditae sunt, non privantur et hoc per sat. longum temporis spatium retineant. Si vero solis radiis vel calori furni exponuntur, omnis acrimoniae immunes fiunt; sapor earum farinaceus et subdulcis est et impune comedi possunt, quare nemo diffidat *Prospero Alpino* ²⁾ narranti: mulieres Aegyptiacas, dum eunt dormitum, ad decem bulbos vulgares, pro hermodactylis a pharmacopöis nostris receptos, quos aliqui colchicum potius esse existimant, contostos mandere atque ejusmodi cibum plures dies quindecim ad viginti continuare. Ex quorum usu, quod nostris mirum videbitur, nullae, neque per alvum neque per os, evacuationes efficiuntur, omninoque nulla molestia mulieres vexantur. Quae ut pinguescant bulbis, ves-

¹⁾ *Adversaria medico-practica* Vol. II. part. 2 p. 724.

²⁾ *Prosperi Alpini medicina Aegyptiorum*. Lugduni Batavorum 1718. Pag. 234 et 253.

cuntur. Descriptio horum bulborum ab *Alpine* proposita nos vix dubitare sinit, eos colchici speciei radices esse, nec difficile explanatu est, cur magno numero et diutine sine ullo nocumento comedi possint, cum contostione acre, quod radicibus inest, omnino deleatur et partes farinaceae solae remaneant. Omnia enim, quae principio acri pollent, igne eo privantur et sic *Jatropha Manihot* et *Arum venenatum Surinamense*, quae recentes inter venenatissimas referuntur, contostae aut coctae veneni omnino expertes fiunt, ita ut vel nutrimento aptissimo inserviant vel ad saccharum parandum multum conferant. Et id, quod breviori tempore contostione perficitur, longiori mora digestionis per acetum vini, spiritum rectificatum et vinum atque adeo per aquam simplicem peragitur. *Bergius* (l. c.) bulbos recentes radula rasos in aquam recentem misit et aedulo agitavit. Subsequente quiete amyllum fundum petiit et a furfuribus supernatantibus separatum est. Amyllum album, friabile et post debitam lotionem non acre est. Repetitis vicibus gallinae scrupulum hujus amyli *Bergius* dedit, unde illa nullum incommodum experta fuit. Ipse quoque colchici radices cum aceto concentrato, spiritu rectificato et cum vino leni calore per dies sex digessi. Remoto dein fluido, quo acre omne continebatur, radices siccatas, farinaceas, sapore fatuo et glutinante reperi. Dein eas manducavi ac deglutivi neque ullam turbam in corpore adverti. Maxime igitur necesse est, radices, quas aliquis diutius conservare velit, in loco sicco et frigido habere.

Sed valde verisimile mihi videtur, saepius hac in re peccatum esse nec satisfacisse medicos conditionibus, quae observentur necesse est. *Kratochwill* rem valde obiter tractavit, nec temporis, quo radix eruta erat, mentionem facit nec experimenta circa vim colchici diurecticam supra unicum diem continuavit. Neminem autem latet, medicamina efficacissima in morbis diuturnis effectus suos saepe non nisi post longius tempus ostendere. Quid, quod *Kratochwill* ipsi sibi repugnat! Nam quamquam

testatur; se radicem minime acrem et virulentam reperiisse et a pastu drachmarum quatuor nullam turbam in corpore sensisse, tamen sub finem adjecit se observasse, colchicum canibus omnino letiferum fuisse. Quo modo autem colchici radix, si, ut affirmat *Kratochwill*, debilis et innoxia esset atque ab hominibus impune comedi posset, canibus semper ac statim mortem inferret, nisi hoc principio acri, quod ei inest, fieret? Et canes venena acria hominibus ipsis facilius ferre neminem fugit, idque inde explanandum esse videtur, quod statim venenum vomitu, qui facillime in iis suscitatur, edant ideoque ipsi provideant, ne illud ventriculo perniciosum esse possit. At *Kratochwill* hoc experimento ipso venenosam colchici naturam fortius defendit, quam eam longo sermone refutavit. *Halleri* testimonium nil contra colchici efficaciam probare jam antea demonstravi. Et eventus infausti, quos *Bergius* a colchici usu ortos esse narrat, in eo positi esse videntur, quod remedium illud ab exteris apportatum jam multum efficaciae amiserat.

Sequuntur autem ex iis, quae hactenus de colchici usu in hydropse a nobis disputata sunt, haec:

Magnum diureticum est et quoque in alvum agit, ita ut pluries per diem deiciatur, et cum plerumque in hydropse salutare sit, alvum liberam habere, colchicum duplici modo ei prodest.

Vis solvens colchici ejus virtutis diureticae fere aequiparanda est; abdominalium viscerum obstructions valide reserat, itaque ad causam una cum effectu tollendam aptum est.

Apta dosi propinatum ventriculum non infestat, nec nauseam nec vomitum nec anorexiam nec aepsiam suscitatur (*Stoll*¹⁾ et *Quarin* l. c.); ergo scillae incommodis caret ideoque eo utendum, si aegri squillam perferre nequeunt.

Nullam turbam in corpore excitat, nullus malus

¹⁾ *Stoll* praelectiones in diversos morbos chronicos Vol. I. p. 69.

effectus ex ejus usu prodit et praesente quoque febre, cui ipsi non minus medetur, exhiberi potest.

Verum negari non potest, colchicum omnibus hydropicis convenire et nunquam id negligendum esse, si alia medicamina, alias efficacissima, hoc in morbo incassum adhibita et omnia in morbo desperato futilia fuere.

De colchici usu in asthmate et catarrho chronico.

Experimenta a Störckio facta extra dubitationem posuerunt, colchicum et in catarrho pulmonum chronico et in asthmate humido magnam praebere utilitatem. Saepe ad hoc remedium confugit in tussi annosa, valde molesta, laboriosa, fere continua, inani, qua nulla reddebantur sputa, et in dyspnoea magna, interdum tanta, ut aeger nec fortius ingredi nec gradus adscendere posset. Sputum copiosum, largum, tenax prodibat, quo ejecto respiratio libera facta et pectus levatum est. Göritz¹⁾ in asthmate hypochondriaco, jam ad magnum gradum allato, colchici ope perfectam sanationem effecit.

De colchici usu in arthritide.

Arcanum, quod Sedani paratur, et cui nomen tributum est, *eau-médicinale de M. Husson*, ancien officier au service de France, jam ex pluribus annis specificum antarthriticum vocatum est. Zedula ei adjecta, quae usum ejus edocere debet, arthritidem non inter morbos refert, quibus hoc remedium maxime respondeat, licet eam quoque inter magnam morborum copiam, cui arcanum prospicit, enumeret.

¹⁾ Büchneri miscellanea physico: mathematica; orbis anni 1728 p. 1212.

Prima notita, quam medicus de hujus remedii efficacia et virtute laudabili dedit, est illa, quam *Dr. Wolff*, physicus Varsoviae in Illustrissimi *Hufeland* memoriis medicinae practicae 1804, P. 4. pag. 136 in lucem emisit. Tum in opere suo de *nervorum affectibus*, quod eodem adhuc anno edidit, fusius de hac re locutus est et supplementum observationibus suis adjecit in Tom. 24. memoriarum *Hufelandii* part. 2 pag. 92. Expertus erat enim *Wolff*, complures arthriticos Varsoviae degentes jam dudum hoc remedio usos fuisse et semper cum perfecto et fere momentaneo levamine, ita ut nullum eventum funestum ex tali medicina proficisci vidissent. Unde excitatus cautè eandem medicinam adhibuit et cum sese compertissimum per sua experimenta haberet: arcanum debito modo exhibitum non nocere sed potius morbo succurrere, cujus symptomatibus aegrum tam insigniter cruciantibus medicum saepissime medicamina irrita admovere, in lucem haec emisit. Elapsis abhinc nonnullis annis hoc arcanum in Anglia a permultis in auxilium vocatum et fere remedium antarthriticum universale appellatum est; et in operibus quoque medicorum hujus regionis, ut in notissimo opere *Dr. Roberti Thomas: the modern practice of physic exhibiting the characters, causes, symptoms, prognostics morbid appearances and improved method of treating the diseases of all climates* medicaminibus arthritidem efficacissime debellantibus adnumerantur. Imprimis vero *Everard Home*¹⁾ hoc

1) *Experiments and observations to prove that the beneficial effects of many medicines are produced through the medium of the circulating blood, more particularly that of the colchicum autumnale upon the gout. By Everard Home. Philosophicæ Transactions etc. for the year 1816. Part. II. p. 267.*

An appendix to a paper on the effects of the colchicum autumnale on gout by Everard Home. Philos. Transactions 1816 Part. II. p. 262.

Some farther observations on the use of the colchicum autumnale in gout by E. Home. Philos. Trans. 1817. II. p. 262

hoc arcanum in semet ipso et in familiaribus suis adhibuit.

Ea, quae ex horum scriptis colligi possunt, sunt: remedium quoque tempore morbi, et ingruente paroxysmo et eo jam ex aliquo tempore saeviente propinari potest, nam impetu arthritidis, qui ad summum gradum jam pervenit, et initio ejus arcanum semper utilissimum se praebet. Aegro vero jucundius et rei ipsi aptius est, incipiente morbi impetu medicamen tribuere et hoc modo arthritidis symptomata statim tollere.

Phaenomena, quae ex arcani usu prodeunt, sunt: immittitur dolor et omnino exstinguitur breviori vel longiori mora. Calor vitalis augetur et sitis simul cum eo intenditur. Aeger quatuor vel septem horis post medicamen assumptum in somnum quietum incidit et ex eo expurgiscens cutem plerumque sudore madidam et se a doloribus omnino liberatum sentit. Nausea et irrita vomendi conamina in nonnullis unamquamque remedii dosin sequuntur, sicut quoque frequentior desidendi animus saepe advertitur. Ingrata sensatio interdum per viginti quatuor vel quadraginta octo horas remanet, quae vero non impedit, quominus aeger artibus uti possit. Decedit enim tumor articulorum, et ita succurrit medicina aegro, ut pedibus, quos antea non movere posset, instare et commode meare, vel si manus morbi sedes fuit, cum ea quodque negotium subire possit.

Tempus, quod aeger doloribus liberatus vivit, varii spatii est et per menses duos, tres, sexve porrigitur et generatim per morbum ipsum statuitur, qui ocius, seriusve novum impetum facere consuevit.

Dosis, quam aeger simul assumit, est de guttis sexaginta, vel si jam dudum remedio uti solitus est, de guttis nonaginta. Raro per talem nausea et vomitiones efficiuntur, nec alvum deiciendi desiderium frequens nec sedes aquosae. Plerumque ad omnia morbi vestigia tollenda sufficit, si vero, quod accidit, dolor levis remaneat, elapsis horis duodecim nova dosis, quae pro malo minor vel major sit, tribuatur. — *Husson* suadet, ut una dosi drachmae

duae (duo cochlearia parva, Theelöffe) accipiantur, unde arcanum suum in vasculis vitreis, quae circa drachmas duas continent, vendit. Tanta dosis autem et vomitum et imprimis diarrhoeam vehementem ciet, unde *Husson* arcanum suum dracticis adnumerat. Experientia autem docet, has evacuationes vehementes morbo non convenienter agere, quare arcanum tali dosi propinandum est quali suas vires specificas antarthriticas exserere et modum vitae anomalum in partibus affectis in normalem (quo modo nescimus) convertere potest.

Medicamentum optime vesperi ante decubitus praebetur, si stomachus vel ciborum *expers* vel leviter iis repletus est. Ubi vero symptomata urgent, ubi dolores vehementissimi aegrum torquent, alio quovis diei tempore medicina praebenda est. — Necesse est aeger proximo die non multum cibum appetat et tenuem victum observet, licet non oporteat, aegrum tam tenue vivere quam *Husson* id praescribat. Nam jusculum, carnem vitulinam vel galinarum elixam et ova assumere potest, quibus infusum herbae menthae, melissae vel florum chamomillae adungere convenit.

Wolff et *Horne* historias complurium aegrotorum memoriae tradiderunt, quibus demonstratur, hoc remedium tuto et per longum tempus exhiberi posse.

Septuagenarius podagra jam dudum laborans ex annis duodecim hoc arcano usus est et semper secunda valetudine gaudebat. Podagra affectus statim ad remedium confugit et ejus ope morbi impetum avertit. Tunc omnino a morbo liberatus est, donec novus paroxysmus eum invaserit, quod interpositis mensibus sex, novem vel duodecim fieri consuevit. Bonam corporis indolem prae se fert, nullam functionum perturbationem ab hujus remedii usu unquam animadvertit et bene pedibus ingredi potest. ¹⁾

¹⁾ Journal der praktischen Heilkunde von C. W. Hufeland, 18 Bd. 4 St. 136 S. (Jahrgang 1804.)

Celeberrimus *Banks* (Philos. Trans. 1817 p. 268), societatis regiae Londinensis praeses, aquae *Hussonii* usum ex annis septem expertus est, ita ut nunquam damnum ex eo ortum animadverteret.

Home, quoque ipse (Ph. Trans. 1816 P. II. p. 262) ex annis podagra laborans hoc medicamen sibi semper cum perfecto aegritudinis levamine et absque omni nocumento exhibuit.

Omnes observationes, quas viri illustres fecerunt, comprobant, formam, quam arthritidis legitima induit, in re nil mutare et aegrum vel podagra vel gonagra vel chiragra laborantem semper remedii utilitatem experiri. Nemo autem sibi persuadeat, morbum ipsum, arthritidem, hoc modo sanari; sed modo symptomata ejus, quae aegrum valde molestant et vexant, modo adhuc incognito perfecte tolluntur. (Rheumatismo chronico, imprimis ischiadi, remedium nunquam ulli praesidio fuit. *Hufelandii* memoriar. med. practicae Tom. 18 part. 4. pag. 137).

Illustrissimus *Hufeland* verbis, quae *Wolff* hac de re fecit, annotationem adjecit (*Hufel. memor. med. pract. Vol. 18. part. 4. pag. 141*), qua monet, medicamini, cujus virtus nondum satis explorata esset, cujusque partes constitutivae aequo modo incognitae essent, non tantam fidem haberi posse, cum hominem videret, qui paroxysmo arthritidis vehementi laborans ad arcanum statim confugit et a doloribus aliisque morbi signis liberatus sed paralyti pedum affectus sit. Hac admonitione sapientissima intentus maxime incubuit *Wolff*, ut experiretur, an remedium talem funestum effectum habere posset. Sed ei contigit comperire, paralytin neutiquam aquae *Hussonii* sed potius aliarum causarum sequelam expectatam fuisse (*Hufel. memor. med. pract. Tom. 24. St. 2. p. 92*). *Guilbert* ¹⁾ asserit,

¹⁾ *Dictionnaire des sciences médicales. Tome 19 p. 201. Paris, 1817.*

aquam Hussonii nonnullis quidem podagricis prospexisse, multo autem frequentius nocuisse, ita ut in primis tantum morbi impetibus aegro vere prodesse posset. Si vero arthritidis jam multis annis inveterasset vel a majoribus per successionem descendisset, tum etiam hujus remedii opera non sanari posset et potius aegrum usque ad mortem comitaretur. Et verum et a Sydenham jam confirmatum esse, ait, purgantia drastica arthritidi non convenire et, si quovis anni tempore adhiberentur, ita parum votis respondere, ut malum, quod debuerat averruncare, accresceret. Et ut opinionem suam adhuc firmiorem reddat, observationem Hunteri adjicit, qua arcani nocumentum demonstrare sperat. „Vir podagra affectus jam bis et semper laudabili cum successu arcanum acceperat, et tertia vice ad id refugit; sed vomitum dirum, hypercatharsin et sudores frigidos passus est, quae sola opii virtute tollebantur. Dolores arthritici remanserunt.”

Nemo adhuc contendit vel unquam contendet, hoc remedio arthritidem ipsam sanari posse, solum symptomata ejus molesta eo tolluntur. Et cum haud ignotum sit, purgantia drastica arthritidi non convenire, arcanum dosi tantum exigua et tanta propinandum est, ut nec vomitum nec catharsin cieat. Observatio Hunteri, ea qua sententiam suam affirmari existimat Guilbert, luce clarius demonstrat, dosin aquae Hussonii, quam aeger tertia vice accepit, tantam fuisse, ut medicamentum per copiam suam effectus tristes producere oporteret. Sudores enim gelidi, hyperemesis et continens desidendi conatus effectus certi veneficii per acre quoddam sunt. Quem fugit, substantias pro dosi varia vel medicamina saluberrima vel venena esse et quis dubitat, aquam Hussonii, quae acre quoddam continet, dosi justo majori veneni more acturam esse?

Omnes, qui hujus arcani efficaciam miram intellexerunt, omni ope atque opera enisi sunt, ut compositionem ejus detegerent et usus remedii praestantissimi divulgaretur.

Parmentier et Cadet anno 1782 in hoc reme-

dium inquisiverunt, tamen nihil aliud experti sunt, nisi metallum quoddam ab eo non contineri, sed substantiam vegetabilem ei inesse. Quae vero illa planta esset, cujus partes vini Hispanici ope extractae essent, iis non contigit invenire. *Wolff* (*Hufel. memor. med. pract. Tom. 18. Part. 4. p. 138*) etiam pharmacopolam jussit hocce arcanum perquirere, sed nihil diversum ab his, quae *Parmentier* et *Gadet* experti sunt, comperit. Sapor, color, et effectus aquae *Hussonii* eum induxerunt, ut opinionem conciperet, arcanum nil nisi tincturam gratiolae esse.

Alyon ¹⁾ sibi quoque persuasum habet, esse tincturam gratiolae partem constitutivam principalem hujus arcani.

Guilbert (l. c.) ita de hac re disseruit: aliqui contenderunt, ait, aquam *Hussonii* nil nisi colchici tincturam esse, sed haec tinctura et aqua *Hussonii* reagentibus submissae non easdem mutationes subeunt. Tinctura gratiolae aquae *Hussonii* multo magis assimilatur.

Res vero difficillima via analytica detegere, quae planta sit, cujus partes in solutione qualibet continentur, nisi principium sui generis, quod is inest, hoc fieri sinit. Et haec difficultas et incertitudo, cujus nec ulla talis analysis immunis est, impulserunt *Everard Home*, ut alio modo, per similitudinem effectuum in corpore animali, substantiam cognosceret, quae in aqua *Hussonii* valeret. Et ex periculis suis sibi compertissimum habet, aquam *Hussonii* et infusum colchici vinosum idem esse et jure alterum alteri substitui posse. Liceat mihi experimenta referre, quae, ut se certum redderet, circa hanc rem fecit.

Canibus duobus, qui eodem tempore partierant, alteri guttas centum sexaginta aquae *Hussonii* et alteri eandem copiam vini colchici in ventriculum injectit. In ambobus animadvertiebantur vo-

¹⁾ Aug. Ferd. Wolff über die Nervenübel S. 167. Berlin, 1804.

mitus, sedes frequentes et urina copiosissime emissa et novem horis post mors. Sectio in utroque inflammationem ventriculi atque intestinorum monstrabat.

Guttae triginta aquae Hussonii in venam jugularem canis immissae sunt. Effectus, qui ex iis prodierunt, iidem erant, qui a vino colchico producuntur.

Homini sexaginta annorum, qui paroxysmo podagrico, quo ut plurimum per hebdomades nonnullas continue afficiebatur, occupatus erat, guttae sexaginta vini colchici die decimo septimo Januarii anni 1817 datae sunt. Dimidia hora post medicinam assumptam nausea, quae vero statim abiit, aegrum invasit. Quinque horis post transpiratio cutanea aucta est et dolores omnino decesserunt, licet sensatio ingrata in partibus affectis adhuc remanserit. Tum alvi dejectiones nonnullae secutae sunt et interpositis horis quadraginta aeger perfecte restitutus est. Et ita, ut ab aquae Hussonii usu fieri solet, aeger per sex menses omni molestia, quam arthritis infert, liberatus et tum die decimo Julii ejusdem anni novo morbi impetu occupatus, sed statim per colchici opem eo exsolutus est.

Celeberrimus Banks, qui die vigesimo Julii arthritidis symptomatibus affectus est, guttas nonaginta vini colchici assumsit, quo medicamine non solum citius sed diutius quoque malo liberatus est, quam antequam per aquam Hussonii effectum erat.

Comprobata ita vini colchici efficacia, Banks sibi persuasit, illud aquae Hussonii non solum simillimum sed ea adhuc efficacius esse indeque merito ei substitui posse.¹⁾

Quid, quod magis adhuc Homii sententiae, colchicum partem constitutivam aquae Hussonii prae-

¹⁾ Censor operis Haasian de morbis chronicis in parte 74 orbis, annui 1818 ephemeridum Salisburgensium medico-chirurgicarum) commemorat, se in hoc opere tincturam colchici remediis antarthriticis nondum adnumeratam observasse.

cipuam esse, favet, est testimonium medici exercitus Polonici, qui per longum tempus Sedani in stativis fuit. Se vidisse, affirmat, in horto, qui post domum est, ubi aqua Hussonii paratur, colchicum autumnale diligentissime cultum fuisse. Sed aequo modo solanum nigrum in eo coli testatur; an hoc quoque in aquae Hussonii compositionem intrat?

Unicum hujus remedii indicium est: paroxysmus arthritidis regularis, qui hac illave parte corporis externa sedem habeat.

Usui ejus contraria sunt: status mere phlogisticus, qui sine ullo damno medicaminis irritantis usum non ferret. Tum, antequam ad colchicum refugi possit, anthiphlogisticis utendum erit. Quamquam hoc admodum raro accidet. Saburra primarum viarum, qui saepius una cum paroxysmo arthritidis ingruente exsistit et impedit, quominus medicina vim suam exserat. Illa autem ante omnia removenda, idque saepius emetico. Arthritis atonica, indoles corporis cachectica. Huic casui colchicum non prospicere *Wolffii* experimenta satis docuerunt.

Regulas, quas sequens medicus colchicum arthriticis exhibet, jam supra commemoravi.

Ceterum pervelim nunquam obliviscantur colchicum nihil nisi arthritidis symptomata tollere, nequaquam vero morbum ipsum, quapropter nullo modo prohibere posse, quominus novus impetus brevi longove tempore intermisso aegrum invadat. Utilitas, quam colchici tinctura fert, in solo paroxysmo conspicitur, curationem causalem ergo duranti tempore intercalari non interdicat. Ubi spes, arthritidem veram et adhuc recentem radicatus removendi medico affulget, non est cessare sed potius statim ad illa medicamina confugere, quae causam morbi proximam tollere possint. Quam exiguus numerus medicorum, quibus tam felicibus esse continget, quam magnus numerus aegrorum, quibus colchicum praesidio maximo erit!

Colchici usus externus.

Joannes Bauhin ¹⁾ memorat, medicum quendam cataplasma ex colchici bulbis compositum ani verrucis imposuisse, quo remedio excidissent, eundemque jussisse, cum decocto hujus bulbi pubes ablucere ad mortem pediculorum efficiendam.

Zornius ²⁾ colchici radicem et semina contusa cum melle et farina hordei commixta cuti inflammatae imposuit et spinas ac festucas ex ea eduxit.

Linnée ³⁾ commendat colchici usum contra mareas.

Störck ⁴⁾ refert, acetum colchicum egregium esse resolvens, si externe applicetur, et se hujus aceti ope magnum tumorem cantho oculi interno inhaerentem plane digessisse.

Veteres medici radici colchici longe insigniores effectus asserunt, eam quasi alexipharmacum esse et homines, si instar amuleti sacculo inclusa collo adaptaretur, a venenatis morbis et in ipsa pesti tueri crediderunt. Sunt nominatim *Wedel*, *Wilhelmi* et *Hasenest*, qui talem colchici usum commendant. *Wedel* ⁵⁾ plantaginem majorem colchico adjunxit et huic compositioni nomen: *arcanum duplicatum catholicum* tribuit, glorians, hujus arcani virtutē se ipsum et multos alios grassante febre putrida cum peticulis adversus morbum tutos reddidisse. *Wilhelmi* omnes exhortatur, ut emplastrum e bulbo colchici paratum ano imponant, cum hoc modo per viam rectam et regiam, i. e. intestina, quamvis materiam

¹⁾ *Traité de la matière médicale par Geoffroy* Tom. 6. p. 115.

²⁾ *Jo. Christ. Ehrmann* de colchico autumnali p. 11. Basil. 1772.

³⁾ *Linnée* *Materiae medicae edit: quintae* p. 116. Lipsiae 1787.

⁴⁾ *Störck* l. c. p. 160.

⁵⁾ *Experimentum curiosum de colchico veneno et alexipharmaco a G. W. Wedel in den Breslauer Sammlungen* 5 und 6. Band Seite 1770 ff. Leipzig, 1718.

virulentam et pestiferam extraherent. Sed jam celeberrimus Rivinus haec stultitiae monumenta verbis memoria dignissimis satis superque subvertit: existimo non alium esse horum usum, inquit, nisi quod his confisi praesidiis magnanimi reddantur, minusque contagium horreant. Timidis itaque denegare tale non possum, nolim tamen, talem confidentiam nimiam in superstitionem aut securitatem converti.

De modis colchicum praeparandi.

Forma, qua colchicum aegris propinatur, varia est.

Pulvis ita praeparatur, ut radices, caute exsiccatae contundantur. *Heuermann* (l. c.), *Göriz* (l. c.) et *Theden* (l. c.) sub hac indole colchicum dederunt et confirmarunt, se nunquam observasse, remedium ita propinatum aut effectus denegavisse aut damnum ex eo exortum fuisse. Sed non fugit, pulverem recenter praeparatum ventriculum multo facilius quam ullam aliam colchici praeparationem infestare, principium acre brevi dissipari et pulverem dein inefficacem fore. Praeterea aegri pulverem ob gustum ingratum aversantur et medici has ob causas hanc medicaminis formam rejecerunt.

Extractum colchici *Linnée* (l. c. p. 116) commemorat, neque vero rem fusius tractat. Sed necesse erit, extractum, ne partes efficaces amittat, eo modo rationeque praeparetur, qua pharmacopoea Borussica extractum aconiti, chelidonii, conii parare jubet.

Acetum colchici a *Störck* hoc modo paratum est:

R

Radicis colchici recentis, succulentae

in tenues taleolas sectae

3j.

Aceti vini

℥vj.

Digere per horas quadraginta octo in vase vitreo leni igne saepe agitando, dein colaturam leniter expressam exhibe. Acetum inde paratum colorem ex fusco rubrum habet, odorem acidum conser-

vat, saporis acris et subamari est, linguam vellicat, fauces irritat easque constringit. Ad usum externum adhibetur, minime vero ad internum. Ut magis mite reddatur, cum mellis puri debita quantitate in *oxymel* redigitur:

℞

Aceti colchici

℥j

Mellis puri

℥j

Misce et coque supra molli igne ad mellis consistentiam. Hoc *oxymel* subfuscum et grate acidum est, linguam leniter vellicat et adstringit.

Pharmacopœa Wirtembergica anni 1785 (Pars II. p. 143) hanc *Störckii* methodum, acetum et *oxymel* colchicum parandi sibi adoptavit, quod exemplum *Pharmacopœa Gallica* anni 1818 secuta est.

Vinum colchici secundum *Home* (Ph. Trans. 1816 part. 2. p. 259) hoc modo præparatur:

℞

Radicis colchici recentis in taleolas

sectae

℥j.

digere leni calore cum

Vini de Madeira

℥j.

per dies sex, tunc exprime et filtra.

Hoc vinum colchicum coloris subrubri, odoris vino de Madeira proprii et saporis acris, amari et nauseosi est. Multum salivæ, si vinum in ore retentur, elicit, et ingrata titillatio linguae radici diu inhaeret.

Infusum colchici vinosum, licet percolatum sit, sedimentum præcipitat, si non agitur, id quod eodem modo in aqua *Hussonii* fit. Quaeritur, utrum sedimentum an humor pellucidus vires específicas antarthriticas contineat.

Aqua *Hussonii* caute a sedimento discreta est (Ph. Trans. 1817 Part. II. p. 262), effectus in corpore lenes fuerunt, cum alterius partis, cui sedimentum inhaesit, dosis eadem effectus non tam exiguos sed potius vehementes, nauseam et alvi dejectiones frequentes provocavit.

Guttae triginta aquae *Hussonii* sedimentum continentis in canis venam jugularem immissae sunt et

observatum est, effectus hujus periculi iis ejusdem copiae humoris pellucidi similes fuisse, attamen animal duabus horis diutius aegrotasse et novem horis diutius catharsin perseveravisse.

Canis guttas centum et sexaginta aquae Hussonii sedimentum retinentis devoravit; phänomena dira jam supra memorata eum statim occupaverunt et mors novem horis post subsecuta est. Eadem copia vini colchici a sedimento caute discreti effectus quidem vehementes, vomitum, catharsin et urinae excretionem copiosam civit, attamen canis, eodem quo alter die natus, interpositis horis duabus perfecte convaleuit. Et guttae tercentum vini colchici pellucidi eosdem, quos aquae Hussonii sedimentum continentis guttae centum et sexaginta effectus produxerunt.

Viro sexagenario, cujus jam antea memini, cum arthritidis impetu vexaretur, guttae sexaginta vini colchici a sedimento caute separati exhibitae sunt. Effectus exigui quidem sed dolores arthritici omnino remoti sunt.

Grana sex sedimenti vini colchici cani propinata sunt. Elapsis horis tribus vomitus et catharsis exoriebantur, quae per viginti quatuor horas continuatae multum sanguinis et per os et per anum reddiderunt.

Sedimentum ergo principium continet, quod drasticorum et acrium modo agit et nauseam, vomitum, catharsin et urinae secretionem copiosam suscitatur. Pars liquoris pellucida vi antarthritica praedita est, et ne medicamen incommodo sit arthriticis et vomitum et hypercatharsin nullo modo optabilem ciciat, necesse est humor pellucidus a sedimento separetur. Ubi autem hydropicis tinctura colchici admoveatur, oportet sedimentum liquori inhaereat. Quod ut separetur nihil videtur melius esse, quam medicinam in vasis amplis servare. Facta praecipitatione in vasculi fundum humor pellucidus caute defunditur. Aqua Hussonii, quae vasculis perangustis continetur, non sinit sedimentum a liquore penitus sejungi, unde ejus effectus incerti sunt, aegrum valde molestant et medici opem haud raro ludunt.

Dr. Want,¹⁾ medicus Londinensis, hanc tincturae colchici spirituosae formulam concinnavit:

Rx

Radicum colchici recentium 3jv

in taleolas. seca et infunde cum

Spiritus vini rectificati 3vj

Digere loco tepido in vase bene clauso, tincturam leniter exprime, filtra et conserva. —

Coloris vini Gallici albi et saporis acris, amari, nauseosi.

Alia tinctura spirituosa, quae forsitan in hydrope et in arthritide longe efficacior esset, eo modo componi potest, quo secundum Pharmacopœam Borussicam tinctura scillae kalina olim praeparata est:

Rx

Radice colchici recentis dissectae 3j

Kali carbonici 3j

contunde in mortario et adde

Spiritus vini rectificati 3vj

Digere loco tepido in vase bene clauso per horas sex; tincturam exprime et conserva.

Tinctura ita parata coloris vini albi, saporis perigrati, kalini, amari, nauseosi est et linguam hebetat.

De dosi.

Heuermann (l. c.) pulverem de cochlearibus parvis (drachmam continentibus) quatuor ad octo per diem dedit. Iam antea manui, forma pulveris hoc medicamen multa incommoda habere, tamen si quis eam eligere velit a dosi satis parva incipiat, ut experiatur, utrum radix, quam exhibet, recens et efficax an vieta et inefficax sit. Ac nihilominus omittat vehiculum involvens et saporem et actionem colchici in ventriculum corrigens addere.

¹⁾ Repertorium für die Pharmacie von Buchner. Jahrgang 1818. Hft. 1. S. 105.

The den simul cum hoc pulvere tartarum tartarisatum hydropicis exhibuit.

Acetum colchicum interne haud praescriptum est, et potius usui externo inservit. Tum ei adjungenda sunt, quae eundem in finem cum aceto scilicito commiscentur, ut puta gummi ammoniacum. Cum kali conjunctum et in aqua aromatica solutum medici votis forsitan bene responderet.

Oxymel tolehaicum. Semper a parva dosi incipendum set in principio adultis drachma quater per diem, infantibus bis per spatium viginti quatuor horarum propinanda est. Si aegri hanc dosin facile ferunt et effectus debitus non enascitur, sensim sensimque augenda est et quater per diem drachmae duae, dein quatuor et tandem sex propinandae sunt.

Störck desperatae hydropicae Unciam quater per diem dedit eamque sanavit (Continuat. exper. p. 129). Si morbus urget aut aeger robusto corpore et integris visceribus gaudet, a majore dosi incipere et statim a principio drachmas duas propinare licet.

In hydropse alvum liberam habere saepe salutare est et copiosa alvus quandoque prodest anasarca laborantibus adhuc robustis et asciticis viribus nondum destitutis. Si vero vires ad curationem necessarias vehementer imminuit et verendum ut hac via aeger sanetur, tunc intra debitos limites coercenda est. Opium votis apprime satisfacit, alvum moderatur et saepe statim urinas copiosissimas elicit et sudorem salubrem haud raro movet. E. g.

Oxymellis colchici

Syrupi opiat

Mss. Sumatur omni trihorio parvum cochleare.

Plerumque oxymel colchicum per se hydropicis adeo prospiciet, ut ad aliud remedium refugere non opus sit. In morbo rebelli vero, qui colchico soli non obedit, alia adhuc medicus quaerat, quae ad diuresin augendam multum contribuunt aut viscera abdominalia obstructa potenter reserant, ut: kali aceticum, tartarus depuratus, tartarus vitriolatus, ex-

tractum cicutae. Si aegri oxymel colchicum per se non bene ferunt, in aqua aromatica solvendum est, cui spiritus nitrico-aethereus vel sulphurico-aethereus superaddi possunt.

Vinum colchicum de guttis sexaginta aegris praebetur. Illis, qui saepius jam hoc remedio usi sunt, guttae nonaginta propinentur.

Tinctura colchici spiritiosa Dris Want de drachmis duabus aegris exhibetur.

VITAE CURRICULUM
EX DECRETO
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE
BEROLINENSIS
A D I E C T U M.

Ego Eduard Wolf, Christianiae religioni secundum Calvini formulas addictus, Berolini natus sum anno millesimo septingentesimo nonageimo quarto, die octavo ante Calendas Decembris. Patre optimo, gymnasii regii Ioachimici professore et matre carissima gaudeo et iis officia mihi gratissima adhuc diu praestem a numine supplico. Doctrinis, quibus aetas puerilis instrui solet, absolutis, gymnasium Ioachimicum adii, ibique per quinquennium litteris, quae studii academici viam muniunt, diligentissime incubui. Anno millesimo octingentesimo nono, Calendis Novembris, seminarii regii medico-chirurgici militaris alumnorum numero adscriptus per septem semestria medicinae ac chirurgiae studio assidue me tradidi, neque minus in medicina, chirurgia atque arte obstetricia exercenda versatus sum, fungens per menses septem munere chirurgi in nosocomio charitatis.

Exorto bello, anno millesimo octingentesimo decimo tertio sauciorum curae operam daturus chirurgi officia suscepi, in quibus, ne deessem, quantum fieri potuit, elaboravi per triennium. Reconciliata pace et in patriam redux in numerum medicorum, qui seminario medico-chirurgico militari praesunt, vocatus sum, et tam felici esse mihi contigit, ut denuo hancce aliam musarum sedem aggrederer.

Pia grataque mente praelectiones, quibus per omne meorum studiorum spatium professorum excellentissimorum sapientiam haurire mihi licuit, commemoro.

Audivi in philosophicis celeberr. *Kiesewetter*, in botanice beatum *Wildenow* et in physica et re-

rum chemicarum expositione clarissim. Turte, Illustrissimi *Knape* et doctissimi *A. F. Walter* osteologiae explanationes, sicut summorum virorum, *Walter*, *Knape* et *Rudolphi* anatomes universae et hominis et comparatae institutiones et cadavera dissecandi artis praecepta. Audivi generosis. a *Koenen* et celeberr. *Rudolphi* physiologiae praelectiones, beati *Reil*, beati *Hecker* nec non illustriss. *Rudolphi* pathologiae generalis doctrinam, illustriss. *Horn* pathologiae specialis rationes et celeberr. *Fr. Hufeland* semiotices principia; excellentiss. de *Koenen* et beati *Wildenow* materiae medicae et illustriss. *Knape* artis formulas medicas concinnandi doctrinas. Audivi therapiae generalis et specialis beati *Reil*, illustriss. *C. W. Hufeland* *Formey* et *Fr. Hufeland* institutiones, illustriss. *Behrends* *Celsi* interpretationes, chirurgiae generalis et specialis illustriss. *Graefe* praecepta et virorum excellentiss. *Mursinna*, *Graefe* et *Rust* in curationibus ex manu faciendis et illustriss. *Mursinna* de luxaturis et fracturis, Ejusque institutiones fascias applicandi et in arte obstetricia. Audivi beati *Reil* et illustriss. *Knape* medicinae forensis praecepta et ampliss. *Horn* institutiones medicinae practicae in nosodochio caritatis.

Tentamine die sexto ante Calendas Octobris et examine riguroso pridie ante Nonas Octobris absolutis, spero nil obesse, quominus Gratiōsa Facultas Medica summos in medicina ac chirurgia honores, dissertatione rite defensa, in me conferat.

THESES DEFENDENDAE.

- I. *Plenus venter studet libenter.*
 - II. *Typhus icterodes non morbus contagiosus.*
 - III. *Symptomata morbi, pleuritis vulgo vocati, pleurae inflammationi non respondent.*
 - IV. *Febris ad juvandam naturam medicatricem necessaria est.*
 - V. *Quisque abscessus incisione magna aperiatur oportet.*
-